

in S. Marci ad sextum; ad IV, provisum in tertio; ad V et VI, arbitrio et conscientiae episcopi ad formam concilii et ad mentem, ut in lib. LXXIII *Decret.*, pag. 4.

(29. In *Ferentina*, in qua proposito inter alia hoc secundo dubio: « II. An, et in qua summa, seu specie sit taxanda procuratio solvenda seu subministranda episcopo visitanti? S. cong. Concil., die 26 Mart. 1735, respondit: Ad secundum, taxandum esse in scutis septem, quatenus visitandi nolint præstare victualia danda in quantitate moderata ad formam conc. » Sic apud *Thesaurum Resolutionum*, tom. VII, in d. *Ferentina*.

(30. Quæ autem summa aliquando augenda decernitur, cum paupertas intervenit episcopi, ac multiplicentur dies in visitatione necessarii, attentis ecclesiis pluribus, et locis piis non adeo perfunctorie, et per solam apparentiam visitandis, ut resolutum fuit in *Juvenacen.*, sub die 3 Septembris 1740, in qua proposito dubio: « An, et in qua summa seu quantitate debeatur episcopo Juvenacen. procuratio pro visitationibus ecclesiarum et locorum piorum oppidi Terlitii expletis absque solutione per tres vices, scilicet annis elapsis 1734, 1735 et 1737: » eadem sac. congregatio Concil. die qua supra, auditis partibus discussisque earum rationibus, respondit « contra capitulum collegiatae oppidi Terlitii, deberi pro utraque visitatione in ducatis biscentum, non comprehensis ducatis septemdecim jam solutis. » Et reposita causa sub die 20 Januar. 1742, ead. sac. cong. respondit in decisis, et amplius, ut apud *Thes. Resolution.* dictorum annorum.

(31. Episcopus procurationem exigere nequit nedum ab ecclesiis et clero civitatis suæ ordinariæ residentiae, sed neque ab ecclesiis et clero oppidi, in quo aliqua parte anni resideat, ut resolvit sac. congreg. Concil., in *Policastren. Procurationis*, 4 Junii 1737. In qua inter alia propositis quatuor sequentibus dubiis, « I. An episcopus in actu visitationis possit exigere ab archipresbytero et clericis participantibus ecclesiae S. Nicolai terræ Laureæ procurationem in casu, etc., et quatenus affirmative; II. An dictus episcopus possit exigere ab eodem archipresbytero et clericis ultra procurationem ducatorum xv in pecunia, victualia et vecturas equorum pro se, et familia in casu, etc.; III. An idem episcopus, non completo anno ab ultima visitatione, possit iterum eandem ecclesiam visitare, et aliam procurationem a visitandis exigere, et quatenus in omnibus negative; IV. An præfatus episcopus teneatur restituere hucusque exactum. Eadem sac. cong. Conc. die qua supra, respondit: ad primum *Negative*, quatenus episcopus resideat aliqua parte anni in terra Laureæ; ad secundum *Negative*; ad tertium *Affirmative*, quoad primam partem, et *Negative* quoad secundam; ad quartum *ad mentem.* »

(32. Et cum nihilominus episcopus, posthabita dicta resolutione, procurationem

singulis annis adhuc voluisset exigere, propositis duobus sequentibus dubiis: « I. An constet de exactione procurationum contra formam resolutionis sacre congregationis die 1 Junii 1737, in casu, etc., et quatenus affirmative; II. An episcopus Policastren. incurrit pœnas contentas in cap. *Exigit de censib.* in 6, et cap. 3, sess. xxiv, *De reformat.* Sac. concil. Tridentin., in casu, etc. Eadem sacra congregatio, die 7 Aprilis 1742 respondit: *Affirmative* ad utrumque. Sic apud *Thesaurum Resolut.* dictorum annorum. »

(33. Et eadem sacra congregatio, si quando aliquid exactum fuit supra quam exigi debuisset, jussit restitui, ut in *Nullius Provinciae Hispanen.*, 11 Septembris 1706; in *Briclinorien.*, 27 Aug. 1742, lib. Lxi *Decret.*, p. 326; in *Florentina*, 7 Junii 1727; lib. Lxxvii *Decret.*, p. 342, et in *Pacen.*, 29 Jan. 1729; lib. Lxxix *Decret.*, p. 35, ut apud *Thesaur.* *Resolution.*, tom. VI, in *causa S. Marci visitationis.*

ADDITIONES EX ALIENA MANU.

(34. Quæstio, de qua auctor, n. 13, agit, an episcopus exigere valeat procurationem ab ecclesiis in civitate positis, si ad tramites juris resolvenda sit, non negative, ut sentit ipse auctor, sed affirmative resolvi debet. In textu enim in c. 24, *De censib.* Honorius III statuit, ut et ecclesiae positæ in civitate oneri procurationis subjectæ esse debeant, ut patet ex ejus verbis, et tradunt Gonzalez, in *Commentar.* ad d. c. 24, n. 2, et Nicolaus le Maistre, *De bon. et posses. ecclesiar.*, lib. II, c. 1, fol. 174, edit. Parisiensis, anni 1636.

(35. Cæterum in foro prævaluit opinio, quod non tenentur ad procurationem ecclesiae in civitate positæ. (36. Quinimo et receptum est, ut episcopus exigere nec valeat procurationem visitando clerum et oppidum suæ diocesis, si aliqua parte anni resideret, rescripsit S. cong. Conc. interpres in *Polycastren. Procurationis*, 1 Junii 1637. *Vid.* n. 31 et seqq.

(37. Pariter quæstio illa, an episcopus iterando eodem anno visitationem, possit iterum procurationem exigere: attenta dispositione juris in cap. 21, *De censib.* pro ipso episcopo esset decidenda. At et contrarium in praxi servatur. Quo fortassis respiciens S. cong. Conc. interpres resolvit, episcopo eodem anno iteranti visitationem non deberi iteratam procurationem, ut in *S. Marci*, 23 Jan. 1723, et in *alia Polycastren.*, 18 Maii 1737. *Vide* n. 28 et 31.

(38. De summa, in qua præstari debeant procurationes, quatenus non subministrantur victualia, vide Resolutiones S. congregationis Concilii interpretis relatas a P. Gaudentio a Janua, *De visitat.*, dub. 6, proœmial. n. 6, easque varias pro varietate locorum.

ADDITIONES CASINENSES.

(39. Circa exactionem procurationis visitantium, tria attendenda sunt. Primum, quod recipiantur solum a locis visitatis (*ex-

ceptis excipiendis secundum tradita a Lucio nostro hic supra num. 9 et seqq.*). Secundo, quod (recipiantur) limitative, nempe quatenus opus sunt pro victu, non pro aliis expensis. Tertio, quod visitantes, et eorum familiares munerera non recipiant (83). Monacell. tom. III, tit. 2, form. 4, n. 2.

(40. Hinc episcopis et aliis visitatoribus præcipitur, ne inutilibus et sumptuosis itinerum impedimentis visitationem obeant, sed cum apparatu et comitatu moderato, prout præscribitur, cap. *Cum Apostolus* 6, tit. ex. *De censibus*, etc. Item, ut procurationes secundum ecclesiarum et ecclesiasticarum personarum facultates, frugales et moderatas exigant. C. *Conquerente* 16, De offic. ordinar.; Schmalzgrueber, ad d. tit. *De cens.*, n. 104.

(41. Quæritur: An procurationes ab episcopo remitti possint? Etsi episcopus et visitatores alii, quando actu visitant, procurationem ob id debitam remittere possint in speciali, quippe nullum inde præjudicium successoribus obvenit, non tamen remittere eas possunt generaliter, et ita, ut hujusmodi remissione subditis omnino eximatur ab onere solvendi procurationes etiam in futurum. Ita Abbas, Azor., Pirrhing, aliiq., et patet ex cap. *Cum venerabilis* 21, tit. cit. *De censibus*, etc. Idem, l. cit., n. 109 et seqq.

(42. Quæres amplius: An procurationes, ratione visitationis debitæ, contra prælatum præscribi possint subditis tempore saltem immemorabili? Felinus, Azorius, Barbosa (*Jus Eccl. univer.*, c. 22, num. 23), Vallens., Pirrhing (*De præser.*, n. 24) tenent negativam, eique tantum tribuit Fagnan., in cap. *Cum venerabilis*, cit. tit. *De censib.*, etc., n. 28, ut inter hanc et affirmativam hæsitando, suadeat recursum ad S. congreg. Conc. Sumi negativa videtur ex cap. *Cum ex officii* 16, De præser., ubi cum Abbas et alii assererent se non meminisse, quod procurationem archiepiscopis visitantibus solverint, hoc tamen immemorabili tempore non obstante, præscriptio generaliter et indistincte fuit reprobata.

(43. « Sed non improbabilius dici adhuc potest, præscriptione immemorabili procurationibus ratione visitationis debitæ derogari posse. Ratio est, quia immunitas hæc acquiri potest privilegio Apostolico; sed

præscriptio immemorialis, si præscribens sit capax possessionis, et jus commune ei non resistat, æquivaleret privilegio; ergo, » etc. Schmalzgrueber, loc. cit., n. 115.

Amplius, cum ex *Trident.*, sess. xxiv, *De reformat.*, procuratio ex consuetudine tolli possit, inde inferas licet, consuetudinem illam, quæ ibi permittitur, proprie præscriptionem esse, quippe cum per eam jus prælati tollatur, et per quasi possessionem tempore legibus definito continuatam, subditis acquiratur immunitas ab onere procurationes istas solvendi. Schmalzgrueber, *ibid.*, num. 116.

Hæc pariter est doctrina Piasecii, tenoris ut sequitur: « Insuper etiam si de jure communi procuratio præscribi non possit, c. *Cum ex officii*, De præser., hodie tamen ex nova dispositione concil. Trid. (sess. xxiv, c. 3, *De reformat.*) præscribitur, nec peti potest, ubi illam non dandi viget consuetudo, propter illa verba concil., *ibid.*: « In illis vero locis, seu provinciis, ubi consuetudo est, ut nec victualia, nec pecunia, nec quidquam aliud a visitatoribus accipiatur, sed omnia gratis fiant, ibi id observetur. » Part. II, cap. 3, *De visitat. quorumvis exempt.*, in fin., num. 65, vers. *Insuper.*

(44. Nota etiam, quod quamvis Barbosa, in *Jur. Eccl. univ.*, loc. sup. cit., attento jure communi, in eam iverit opinionem, procurationes præscribi non posse, attamen, spectato conc. Trid. præscriptionem utique admisit per hæc verba: « Etsi jure communi procuratio præscribi non possit, cap. *Cum ex officii*, De præser., hodie tamen ex nova dispositione conc. Trid. præscribitur, nec peti potest, ubi illam non dandi viget consuetudo. » *De officio et potest. Episc.*, allegat. 73, n. 48.

(45. Liceat adhuc sequentia ex Schmalzgrueberio exscribere: « Præscriptioni locus est quoad procurationum exhibendarum modum, ut observant DD.* *Vide* Lucium nostrum hic supra n. 25.* — 2. Præscribi potest, (super) procurationibus præteritis, non præstis pro tempore; quia in hoc nullum vertitur præjudicium visitationis, sed visitantis tantum. (DD. comm.) — 3. Præscribi potest, ut, cum duæ Ecclesie eadem die visitantur, ad procurationes præstandas obligetur tantum una abundans redditibus. » L. c., n. 113.

PROCURATOR.

est procurator ad judicia, seu judicialis, et alius procurator ad negotia, seu extrajudicialis, et qualis

SUMMARIUM.

1. Procurator quid sit. — 2. Procurator, alius

(83) Invitis S. canonibus agerent, si dona seu munera visitatores recepisse in visitatione constaret; nisi essent esculenta et poculenta in parva quantitate, quæ in loco visitationis assumpta fuissent, non autem si alio asportata, et quando procuratio daretur in victualibus; secus si in pecunia, nam tunc nec esculenta absumenda accipi debent. Imo etiam si procuratio detur in victualibus, tutius est, nec esculenta absumenda recipere, quia concilium Trid. omne munus tempore visitationis excludit absolute per illa verba, nec munus, quodcumque sit, recipiatur: ex quo Pirrhing in tit. ex. *De censibus*, etc., deducit, quod munera

ista non possint recipi sine peccato; et concordat Barbosa, in c. 1. cit. tit. *De censibus*, etc., in 6, num. 25. Nam, ut dicit Sapiens, *Xenia et dona excæcant oculos judicum, et quasi mutos in ore avertit correptiones eorum.* (Eccl., xx, 31.) Hæc Monacell., tom. III, tit. 2, form. 4, n. 9.

Porro Barbosa, loc. cit., scribit in hæc verba: « Et quod munera qualiacunque, etiam comestibilia, non possit episcopus a visitatis ratione visitationis accipere, resolvunt Piasec., in *Prax. episc.*, p. II, cap. 5, n. 73; Marc. Ant. Genuensis *Prax. arch.* cao. 21, n. 13. »

sit uterque. — 3. Item procurator, alius est generalis, et alius specialis, et qualis sit uterque. — 4. Item procurator generalis, alius est constitutus adiecta clausula *cum libera*, et alius sine tali clausula, et quid importet talis clausula. — 5. Item procurator, alius est datus in rem alienam, et alius datus in rem suam, et qualis sit uterque. — 6. Item procurator, alius est verus et alius falsus, et qualis sit uterque. — 7. Item procuratores, alii sunt simpliciter constituti, et alii in solidum, et quales sint utriusque. — 8. Generatim loquendo quilibet, qui non reperitur in iure prohibitus, potest procuratorem constituere. — 9. In iure autem prohibetur constituere procuratorem pupillus seu minor habens curatorem, nisi adsit tutoris seu curatoris auctoritas. — 10. Item filiusfamilias non aliter constituit procuratorem, nisi quatenus ipse experiri potest. — 11. Item capti ab hostibus nequeunt dare vel habere procuratorem. — 12. Item excommunicati excommunicatione majori non possunt constituere procuratorem ad agendum. — 13. Possunt tamen excommunicati procuratorem constituere ad defendendum, seu quando ab aliis in iudicio conveniuntur. — 14. Generatim loquendo quilibet, qui non reperitur in iure prohibitus, potest procurator constitui. — 15. In iure autem prohibentur esse procuratores excommunicati excommunicatione majori. — 16. Item procuratores constitui in foro laicali prohibentur clerici beneficiati seu in sacris constituti. — 17. Item prohibentur esse procuratores religiosi, nisi cum licentia sui prelati et pro utilitate sui monasterii, vel suae religionis. — 18. Fratres autem minores, nedum non possunt esse procuratores et advocati, sed neque possunt personaliter assistere procuratoribus et advocatis ad eosdem instigandos, quando ipsorum negotia pro rebus temporalibus aguntur in curiis. — 19. Item prohibentur esse procuratores omnes impuberes. — 20. Item etiam minores septemdecim annis non possunt esse procuratores, ne quidem ad negotia, et minores viginti quinque annis nequeunt esse procuratores ad iudicia. — 21. Item prohibentur, et ab officio procuratoris excluduntur feminae. — 22. Item prohibentur esse procuratores in alienis negotiis milites, quamvis possent esse in propriis et in negotiis suae cohortis. — 23. Item potentiores prohibentur esse procuratores ad lites. — 24. Item iure canonico prohibentur esse procuratores omnes in-

(1. Procurator ex nominis etymologia idem est, ac *pro alio curator*, nempe pro Domino, cujus loco et nomine res, seu negotia sua gerit et administrat; unde «Procurator est, qui aliena negotia mandato Domini, administrat;» sic expresse definitur in l. *Procurator* 1, ff. *De procuratoribus*.

(2. Procurator alius est procurator ad iudicia, seu judicialis, et alius procurator ad negotia, seu extrajudicialis. *Communis*, ex jur. et DD. Procurator *ad iudicia, seu judicialis*, est ille, qui alterius vices in sustinendis iudiciis gerit, atque in his alieno nomine lites prosequitur*; jure vetustissimo paucis casibus admittebatur, ut quis alieno nomine experiretur, vetante regula, *nemo alieno nomine lege agere potest.*, l. 123, ff. *De reg. jur.*, quae regula licet quoad iudicia in desuetudinem abierit, tamen obtinere perrexit circa ceteras legis actiones. Haec regula consentanea erat alteri regulae juris, *per extraneam personam nihil acquiri posse*. Hinc aut iudicati actionem, aut rei iudicatae exceptionem procurator acquirere non posse videbatur; praeterea legis actio-

fames, quamvis iure civili non prohibeantur. — 25. Procurator judicialis post litem contestatam potest alium substituere. — 26. Et a fortiori potest alium libere substituere procurator extrajudicialis. — 27. Procurator non praedicit domino, si extra fines mandati aliquid egerit. — 28. Procuratoris generalis omnium rerum factum, seu negligentia, vel dolus nocet domino. — 29. Poterit tamen Dominus *actione mandati directa* agere contra talem procuratorem de omni damno, et interesse per ejus dolum, culpam aut negligentiam sibi illato. — 30. Item nocet Domino etiam factum, seu negligentia, vel dolus procuratoris specialis, qui fines mandati non excessit. — 31. Et contra hunc etiam procuratorem poterit Dominus *actione mandati directa* agere de omni damno, et interesse per ejus dolum, culpam aut negligentiam sibi illato. — 32. Procuratoris tamen specialis factum, seu negligentia, vel dolus non nocet Domino, si fines mandati excesserit. — 33. Procuratoris officium finitur quinque potissimum modis. Et primo finitur *revocatione*. Et quidem re integra potest procurator revocari etiam sine causa: re autem non amplius integra revocari potest solum cum justa et rationabili causa. — 34. Recensentur causae justae et rationabiles revocandi procuratorem, etiam re non amplius integra. — 35. Secundo finitur *renuntiatione*, seu mutuo consensu principalium. — 36. Tertio finitur *finita instantia iudicii*, id est post latam sententiam definitivam. — 37. Quarto finitur *per mortem Domini ipsum constituentis*, si moriatur re integra, alias secus. — 38. Quinto finitur *per mortem ipsiusmet procuratoris*. — 39. Patrini in baptismo esse non possunt duo viri, vel duae mulieres; bene tamen possunt esse procuratores. — 40. Procurator non contrahit cognationem spiritualem sibi, sed mandanti. — 41. Procurator pro contrahendo cum absente matrimonio potest esse diversi sexus ab illo, cujus nomine contrahit. — 42. Nec requiritur, quod procurator sit certa aetatis, cum possit esse etiam impubes. — 43. Procurator cum suscepta ad baptismum contrahere potest matrimonium. — 44. Procurator generalis Observantiam debet praedare in capella Pontificia procuratori Patrum conventualium. — 45. De procuratoribus monasteriorum monialium quoad durationem ad n. 46. — 47. Alia ad rem ad n. 51.

nes, quo in numero erant actiones, nec diem, nec procuratorem recipiebant ex vulgata regula. Repugnabat etiam solemniter conceptio formularum, quae ita conceptae erant, ut quisque, quod suum esset peteret: «Aio hanc rem meam esse: aio te mihi dare oportere,» nec nulla erat prodita, qua quod alteri dari oporteret peteretur. Tamen, necessitate suadente, receptum fuerat ut, cum populus et servus ipsi pro se agere non possent, posset agi alieno nomine pro populo, et pro libertate, et pro pupillo, cujus quis tutor esset. Permissum etiam fuit lege Hostilia agere *furti* pro iis, qui absentes Reipublicae causa, aut captivi essent. Haec omnia videre est in Instit. tit. *De iis, per quos agere possumus*. Tandem paulatim invaluit in quibuscunque causis procuratorum usus, sed ut subtilitas juris servetur, fingitur dominium lites in eos procuratores transire, cujus functionis effectus plurimos, si otium erit, in decursu indicabimus. Haec de causa post mortem principalis citationes non fiunt nomine haeredum, sed nomine procuratoris *tanquam dominus lites effectum*.

Hinc Ulpianus inquit: «Usus procuratoris, perquam necessarius est, ut qui rebus suis ipsi superesse, vel nolunt, vel non possunt, per alios possint vel agere vel conveniri.» L. 1, § 2, ff. hoc tit. Quidam procuratores dicebantur cognitores, quidam simpliciter procuratores. «Cognitor est, qui litem alterius suscipit coram eo cui datus est. Procurator autem absentis nomine actor fit.» Festus in verbo *Cognitor*. Qui reum defendit, speciali nomine vocatur defensor. Justiniani aeo cognitoris appellatio exsoleverat*. Procurator *ad Negotia seu extrajudicialis* est ille, cui negotia extra iudicium gerenda committuntur seu demandantur. Sic in re communis.

(3. Item procurator alius est generalis et alius specialis. Procurator *generalis* est ille, cui universorum bonorum seu negotiorum administratio commissa est. L. *Procurator* 1, § 1 et l. *Procurator totorum bonorum* 63, ff. *De procuratoribus*, et c. *Dilectus* 11, juncta Glossa verb. *Generalis*, *De procuratoribus*. Et sic etiam procurator *generalis ad iudicia, seu lites* est ille, qui ad omnes lites, tum praesentes, tum futuras sui principalis prosequendas constitutus est. Procurator *specialis* econtra est ille, qui ad certum duntaxat negotium, aut ad certam duntaxat litem expediendam constitutus est. L. *Procurator* 1, § 1, ff. *De procuratoribus*. Et sic in re communis.

(4. Item procurator generalis, alius est constitutus adiecta clausula *cum libera*, hoc est cum plena et libera potestate administrandi omnia quae domini sunt; ut l. *Procurator cui* 58, *De procuratoribus*; et alius simpliciter constitutus sine adiecta tali clausula *cum libera*, ut fit in cit. leg. *Procurator totorum bonorum* 63, ff. *De procuratoribus**. Haec tamen distinctio minime placet Duareno et Vinnio, qui nullum putant discrimen intercedere inter eum, cui totorum bonorum simpliciter, et eum cui libera administratio bonorum concessa est. Si lubet, de ea re consule Vinnium, quaest. lib. 1, cap. 9. Displacet non minus Heinccio, quem vide ad hunc titulum, § 430, in suo commentario ad Pandectas*.

(5. Item procurator alius est datus in rem alienam, et alius datus in rem suam. Procurator *datus in rem alienam* est ille, qui aliena negotia de mandato domini administrat in ejus utilitatem, et talis est proprie dictus procurator. Procurator *datus in rem suam* est ille, qui aliena negotia de mandato domini administrat, sed in propriam suam utilitatem sive commodum; ut si pater filio, vel dominus extraneo cedat omnia sua jura et bona, et eum constituat procuratorem in talia jura et bona, et talis dicitur procurator solum improprie. Sic in re communis.

(6. Item procurator alius est verus et alius falsus. Procurator *verus* est ille, qui legitimum habet mandatum procuratorium. Procurator *falsus* est ille, qui vel nullum habet mandatum procuratorium: vel si habet, non est legitimum, nec sufficiens; ut

si habeat solum mandatum generale, ubi requiritur speciale; vel habeat mandatum impertinens ad causam pendentem vel mandatum jam revocatum. Sic in re communis.

(7. Item procuratores alii sunt simpliciter constituti, et alii in solidum. Procuratores *simpliciter constituti*, sunt illi, qui plures simul constituuntur, non adiecta clausula *in solidum*, adeo ut unus sine alio non debeat admitti, nec negotium, sive causam ejusmodi solus possit expedire; sed necesse sit, ut simul intersint, et quisque eorum pro sua concurrant. Cap. *Si duo* 6, *De procuratoribus* in 6, cap. *Causam matrimonii* 116, *De offic. delegat.*, et l. *Duo ex tribus*, ff. *De re judicat.* Procuratores *in solidum constituti*, sunt illi, qui plures simul constituuntur, adiecta hac clausula *in solidum*, hoc est in totum, adeo ut quilibet eorum ex se solo possit negotium, sive causam ejusmodi expedire; eum hoc tamen, quod postquam unus primo per litem contestationem negotium, seu causam occupavit, alii penitus excludantur, nisi forsitan in constitutione talium procuratorum fuerit adjectum, quod, primo occupante causam non prosequente, nec alium substituente, alter admittatur; textu expresso in cit. cap. *Si duo* 6, *De procuratoribus* in 6, ibi: «Si duo procuratores, simul, non adjecto in solidum, deputentur, unus sine altero non debeat admitti; secus si sint in solidum constituti, sed tunc illius melior erit conditio, qui per litem contestationem negotium primitus occupabit: post occupationem autem, aut hujusmodi, alter se intromittere nequibit ulterius, cum ille litem Dominus sit effectus; nisi dictum in constitutione fuisset, quod non fieret melior conditio occupantis: tunc enim, si eum, qui occupavit, infirmari, mori, absentari vel alias impediri contingat, aut si qui prosequi forte nolit, poterit alter suscipere ac perficere negotium ab alio inchoatum, dum tamen ab alio non fuerit alius substitutus; nam si sit, is praeferrri debeat eidem;» juncto summario, et Glossa, *ibid.*, communiter recepta.

(8. Generatim loquendo quilibet, qui non reperitur in iure prohibitus, potest procuratorem constituere. *Communis*, per text. in l. *Mutus* 43, § 1, ff. *De procuratoribus*.

(9. In iure autem prohibetur constituere procuratorem pupillus vel minor habens curatorem, nisi adsit tutoris seu curatoris auctoritas. L. *Neque tutore* 11, cod. *De procuratoribus*.

(10. Item filiusfamilias non aliter constituit procuratorem, nisi quatenus ipse experiri potest. L. *Filiusfamilias* 8, ff. *De procuratoribus*.

(11. Item capti ab hostibus nequeunt dare vel habere procuratorem, quia quandiu sunt in potestate hostium, non sunt sui juris, nec rerum suarum domini. L. *Ab hostibus*, ff. *Ex quibus causis majores*, etc. Et sic de aliis similibus.

(12. Item excommunicati excom. majori non possunt constituere procuratorem ad